

## POSTANOWIENIE

Dnia 8 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania D.W.  
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw  
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie  
o wysokość policyjnej renty rodzinnej,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 8 kwietnia 2026 r.,  
w związku ze skargą kasacyjną D.W. od wyroku Sądu Apelacyjnego  
w Szczecinie z dnia 25 kwietnia 2024 r., sygn. akt III AUa 713/22,

**1) uchyla postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego  
2026 r.**

**2) umarza postępowanie kasacyjne na podstawie  
art. 355 k.p.c.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2024 r. po rozpoznaniu sprawy D.W. przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie o wysokość policyjnej renty rodzinnej na skutek apelacji organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 września 2022 r., sygn. akt VI U 1012/19, którym Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim zmienił zaskarżoną decyzję Dyrektora Zakładu Emerytalno-

Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie z dnia 17 sierpnia 2017 roku znak (...) i stwierdził, że renta rodzinna D.W. nie podlega ponownemu ustaleniu w trybie art. 24a ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin ( Dz.U. z 2016 roku poz. 708, z późn. zm. ): w punkcie 1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił odwołanie, w punkcie 2. zasądził od D.W. na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym wraz z ustawowymi odsetkami należnymi po upływie tygodnia od dnia doręczenia tego wyroku do dnia zapłaty.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 kwietnia 2024 r. wniosła D.W. zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 kwietnia 2024 r. sygn. III AUa 713/22 i przekazanie Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie sprawy do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi decyzję w zakresie zasądzenia na rzecz skarżącego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie, wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 kwietnia 2024 r. sygn. III AUa 713/22 oraz orzeczenie co do istoty sprawy tj. zmianę wyroku i oddalenie apelacji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz zasądzenie od Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na rzecz skarżącego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na podstawie art. 398<sup>3</sup> § 1 pkt. 1 k.p.c., skarżąca zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi rażące naruszenie prawa materialnego polegające na:

1. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 2 Konstytucji (zasada demokratycznego państwa -

ochrony zaufania do państwa i ochrony praw słusznie nabytych) polegającym na niezastosowaniu art. 2 Konstytucji, który to przepis statuuje zasadę ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasadę ochrony praw słusznie nabytych a wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 kwietnia 2024 r. doprowadził do tego, iż doszło do ograniczenia wysokości świadczenia nabytego przez skarżącą czym w rażący sposób zostało naruszone bezpieczeństwo prawne skarżącej, a więc niewłaściwe zastosowanie art. 2 Konstytucji skutkujące nieuprawnionym przyjęciem, że ograniczenie przywilejów rentowych - bez względu na charakter czynności faktycznie wykonywanych przez funkcjonariusza (męża skarżącej) - jest konieczne, ponieważ nie zasługują one na ochronę prawną przede wszystkim ze względu na powszechne poczucie naruszenia w tym zakresie zasady sprawiedliwości społecznej,

2. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 30 Konstytucji (zasada ochrony godności człowieka) polegającym na niezastosowaniu art. 30 Konstytucji, który to przepis zakazuje władzom publicznym podejmowania działań polegających na tworzeniu sytuacji prawnych lub faktycznych odbierających jednostce poczucie godności a wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 kwietnia 2024 r. doprowadził do tego, iż doszło do znacznego obniżenia minimum materialnego skarżącej uniemożliwiającego możliwość samodzielnego funkcjonowania skarżącej przez co została naruszona jej godność,
3. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 67 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji (prawo do zabezpieczenia społecznego) polegającym na niezastosowaniu art. 67 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji zakazującego arbitralnego obniżania świadczeń a wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 25 kwietnia 2024 r. doprowadził do tego, iż doszło do pozbawienia skarżącej zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego

4. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin - dalej: ustawa zaopatrzeniowa i uznanie, że zasadnicze znaczenie dla ustalenia służby męża skarżącej na rzecz bliżej niesprecyzowanego państwa totalitarnego ma sam fakt pełnienia służby w określonych przez ustawę ramach czasowych na rzecz formacji wyszczególnionych w tym przepisie bez względu na to, jakie obowiązki wykonywał mąż skarżącej, podczas gdy prawidłowa wykładnia wymaga stwierdzenia że czynności wykonywane w ramach służby przez męża skarżącej faktycznie zmierzały do umocnienia i utrzymania władzy totalitarnej oraz naruszały podstawowe prawa i wolności człowieka, a więc naruszenie art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, przez jego błędną wykładnię skutkującą nieuprawnionym przyjęciem, że:

- art. 13b ustawy zaopatrzeniowej zawiera definicję legalną pojęcia –„służby na rzecz totalitarnego państwa”, odnosząc ją do służb w wymienionych w tym przepisie jednostkach we wskazanym tam czasie,
- każda służba pełniona w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. w jednej z jednostek wymienionych w art. 13b powyższej ustawy stanowi służbę na rzecz totalitarnego państwa, a indywidualizowanie charakteru tej służby jest niezgodne z wolą wyrażoną przez ustawodawcę,
- dla zastosowania art. 24a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym wystarczające jest wykazanie, że mąż skarżącej pełnił służbę w jednej z jednostek wymienionych enumeratywnie w przepisie art. 13b, bez względu na indywidualny charakter tej służby,

e) naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 24a w zw. z art. 13b i art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin polegające na zastosowaniu art. 24a ustawy zaopatrzeniowej będące konsekwencją dokonania błędnej wykładni art. 13b ustawy zaopatrzeniowej przejawiającej się w przyjęciu, że służba męża skarżącej była służbą na rzecz bliżej niesprecyzowanego totalitarnego państwa, zaś prawidłowa wykładnia, a co za tym idzie również zastosowanie przepisu art. 24a wymagają stwierdzenia że czynności wykonywane w ramach służby faktycznie zmierzały do umocnienia i utrzymania władzy totalitarnej oraz naruszały podstawowe prawa i wolności człowieka a więc zastosowanie art. 24a ww. ustawy gdy bezspornym jest iż mąż skarżącej nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa i tym samym nie zostały spełnione przesłanki do ponownego przeliczenia policyjnej renty rodzinnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 182 § 1 pkt 3 k.p.c. stanowi, że Sąd umarza postępowanie w przypadku stwierdzenia braku następcy prawnego strony, która utraciła zdolność sądową, a w każdym razie po upływie roku od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania z tej przyczyny. Z kolei art. 47 ustawy zaopatrzeniowej jako przepis szczególny wydłuża w czasie możliwość umorzenia postępowania z urzędu do 12 miesięcy po utracie zdolności sądowej (śmierci strony), jeżeli zgłosi się w tym czasie konkretny uprawniony do świadczenia (wskazany w przepisie szczególnym następca prawny). Co do zasady bowiem w przypadku niewypłaconych świadczeń emerytalno - rentowych, z uwagi na ich osobisty charakter, nie ma następców prawnych. W związku z tym w takim wypadku, w sytuacji braku przepisów szczególnych takich jak art. 47 ustawy zaopatrzeniowej czy art. 136 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, postępowanie podlegałoby umorzeniu od dnia śmierci uprawnionego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zauważa się, że co do zasady zawieszenie postępowania następuje do czasu zgłoszenia się lub wskazania następców prawnych (w szczególności spadkobierców) zmarłego (art. 180 § 1 pkt 1 k.p.c.). Jednakże w sytuacji, w której przedmiot sprawy wyklucza wejście do postępowania następców prawnych zmarłego, postępowanie podlega umorzeniu (art. 355 k.p.c.), gdyż wydanie orzeczenia w stosunku do osoby nieżyjącej jest niedopuszczalne. Znaczenie na pewno ma więc charakter danej sprawy, to jest czy ma ona charakter majątkowy, czy nie. Generalnie art. 180 § 1 pkt 1 k.p.c. ma na celu umożliwienie wstąpienia do postępowania sądowego następców prawnych zmarłego i gdy taka sytuacja wystąpi, to postępowanie zawieszone z tej przyczyny podejmuje się w pierwszej kolejności z chwilą zgłoszenia się lub ich wskazania. Zatem to zwykle od ich inicjatywy sąd poweźmie wiedzę o okoliczności uzasadniającej podjęcie postępowania. Nie ulega też wątpliwości, że od potencjalnych następców prawnych można (i należy wymagać) aktywnego działania, które jest ukierunkowane na podjęcie i zakończenie postępowania sądowego. Zauważyć też należy, że legitymacja do następstwa procesowego po osobie zmarłej przysługuje następcom prawnym w świetle przepisów prawa materialnego. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2025 r., II USKP 27/25, LEX nr 3941140).

Osoby uprawnione do otrzymania niezrealizowanych świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych należnych zmarłemu świadczeniobiorcy wskazane zostały enumeratywnie w art. 47 ust 1 ustawy zaopatrzeniowej. Zgodnie z powołanym przepisem w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia pieniężne, świadczenia należne jej do dnia śmierci przysługują, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, małżonkowi i dzieciom, a w razie ich braku - kolejno: wnukom, rodzicom, dziadkom i rodzeństwu. Osoby te mają prawo do udziału w nieukończonym postępowaniu prowadzonym dalej w sprawie tych świadczeń o ile wystąpią z wnioskiem o te świadczenia w ciągu 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia te przysługiwały. Roszczenia o wypłatę ww. świadczeń wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania przez osobę uprawnioną. Krąg osób uprawnionych do niezrealizowanego świadczenia nie pokrywa się z kręgiem ewentualnych spadkobierców.

W okolicznościach niniejszej sprawy odwołująca się D.W. zmarła w dniu [...] 2024 r. Postanowieniem z 18 marca 2025 r. Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie w trybie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. wniosek następcy prawnego o podjęcie zawieszzonego postępowania wraz z aktem poświadczenia dziedziczenia z dnia 29 października 2024 r. wpłynął do Sądu Najwyższego w dniu 29 grudnia 2025 r. Biorąc pod uwagę powyższe nie został przez

następcę prawnego dochowany 12 miesięczny termin, umożliwiający kontynuowanie postępowania z jego udziałem, zgodnie z treścią art. 47 ustawy zaopatrzeniowej.

Po pierwsze podkreślić należy, iż prawa i obowiązki wynikające z podlegania ubezpieczeniom społecznym nie wchodzą w skład spadku, gdyż są to prawa i obowiązki o charakterze ściśle osobistym, związanym z osobą zmarłego, jak również nie mają one charakteru cywilnoprawnego, ponieważ podmioty stosunku ubezpieczeniowego nie mają równorzędnego statusu. Podkreślenia wymaga, że przedmiotowe prawa i obowiązki nie przechodzą także z mocy ustawy na określone osoby, niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami. Akt poświadczenia dziedziczenia przedłożony przez Pana A.W. nie rodzi skutków prawnych w zakresie określenia kręgu uprawnionych do kontynuowania postępowania po zmarłej D.W.

Reasumując powyższe spełnione zostały przesłanki umorzenia postępowania z art. 355 k.p.c. Kontynuowanie postępowania i wydanie wyroku w tej sprawie stało się niedopuszczalne, z uwagi na śmierć osób uprawnionych i brak następców prawnych, o których mowa w art. 47 ustawy zaopatrzeniowej.

Mając na uwadze powyższe argumenty Sąd Najwyższy na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. postanowił jak w sentencji.

M.G.

[a.ł.]